

Kunnalla on tehtävää tarjotessaan kestävän liikenteen ratkaisuja

Arjen matkoilla suuri vaikuttavuus ilmastoon, hyvinvointiin ja terveyteen. Kunnan on tarjottava kestävän liikenteen ratkaisut arkeen

Kysely Päijät-Hämeen kuntien viranhaltijoille osoitti, että kunnan rooli kestävän liikenteen mahdollistajana on edelleen melko käyttämätön vipuvoima osassa kuntia. Liikenteen päästöjen vähentäminen vaatii ennen kaikkea strategista otetta, jossa poliittiset päätökset ja arjen ratkaisut kohtaavat toisensa.

Kestävien kulkutapojen osuus on vain noin kolmannes kaikista matkoista Päijät-Hämeen alueella. Potentiaalia muutokseen on siis runsaasti. Yksityisautoilua korostavassa liikkumiskulttuurissamme toteuttaminen on kuitenkin kaukana yksinkertaisesta.

Liikkumistapa on aina henkilökohtainen valinta, mutta kunnan rooli on tehdä kestävästä vaihtoehdoista helppoja ja houkuttelevia. Kunnat toimivat erilaisista lähtökohdista, ja ratkaisut on aina sovittava paikallisiin olosuhteisiin ja käytettävissä oleviin resursseihin. On eri asia kehittää kaupunkikeskustaa kuin haja-asutusaluetta.

Olemme mukana Lahden kaupungin ja LAB-ammattikorkeakoulun yhteisessä, EU:n osarahoittamassa *Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä (KELPO)* -hankkeessa, joka edistää liikenteen käyttövoima- ja kulkutapamuutosta alueella.

Hankkeen kautta olemme kerryttäneet kuntien käyttöön arvokasta tietoa, jota voidaan hyödyntää myös laajemmin. Korostamme, ettei kestävän liikkumisen edistäminen voi olla yksittäinen hanke. Pysyvät muutokset onnistuvat, kun kestävä liikkuminen tukee parhaimmillaan useita kunnan tavoitteita ja kytkeytyy luontevasti osaksi strategiaa ja budjetointia.

Kestävän liikkumisen teemat kytkeytyvät nähdäksemme jo nyt usein hyvinvointiin, ilmastotavoitteisiin, joukkoliikenteen kehittämiseen ja keskusta-alueiden elinvoimaan, mutta ilman selkeää kokonaisuohjausta. Juuri tässä näemme yhden suurimmista kehityskohteista: strateginen selkeys lisääisi vaikuttavuutta.

KELPO-hankkeen yhdessä selvityksessä kestävän liikenteen asiantuntijat tarkastelivat kolmea keinoa, joilla kunnat voivat vaikuttaa liikenteen päästöihin Päijät-Hämeessä: sähköisen liikenteen edistämistä, kaupunkipyöräjärjestelmiä sekä katuverkon nopeusrajoituksia. Vaikutukset syntyvät muutoksista, jotka vähentävät henkilöautolla ajettuja kilometrejä ja vauhdittavat siirtymistä pois polttomoottoriautoista.

Suurin päästövähennyspotentiaali liittyy sähköistymiseen. Julkisen latausinfra lisääminen vauhdittaa siirtymää silloin, kun se mahdollistaa uutta sähköistyvää liikennettä. Yksittäinen pikalatauspiste voi parhaimmillaan vähentää päästöjä kymmenistä satoihin CO₂-tonneihin vuodessa. Vaikutus kuitenkin riippuu esimerkiksi alueesta, käyttöasteesta ja siitä paljonko alueella on ennestään latausmahdollisuuksia.

Kaupunkipyöräjärjestelmien laajentamisen päästövaikutus on pienempi, mutta paikallisesti merkittävä. Kun järjestelmä korvaa automatkoja ja kytkeytyy joukkoliikenteeseen, kuntakohtainen päästövähennys voi olla kymmenistä jopa yli 200 tonniin vuodessa.

Nopeusrajoitusten alentaminen vaikuttaa päästöihin epäsuoremmin. Sen merkitys syntyy kulkutapamuutoksista, sillä autoilun hidastuminen tekee kävelystä, pyöräilystä ja joukkoliikenteestä suhteellisesti houkuttelevampia. Pelkkä ajonopeuden lasku ei automaattisesti vähennä polttoaineenkulutusta.

KELPO-hankkeen keskeinen viesti kuntapäätäjille on toimenpiteiden yhdistämisen vaikuttavuus. Yksittäiset ratkaisut jäävät helposti marginaaliin, mutta laajemmat kokonaisuudet, kuten infrastruktuurin kehittäminen yhdistettynä viestintään ja kannustimiin voivat muuttaa käyttäytymistä pysyvämmiin.

Myös tiedolla johtamisen merkitys korostuu. Kunnissa kaivataan lisää tietoa toimenpiteiden todellisista päästövaikutuksista, myös työmatkaliikkumisen, koulumatkojen ja logistiikan osalta. Parempi tietopohja auttaa kuntia tekemään entistä vaikuttavampia ja perustellumpia päätöksiä.

Kunta ei tietenkään voi päättää, miten sen asukkaat liikkuvat. Mutta kunta voi päättää, millaisia vaihtoehtoja se arkeen tarjoaa.

Aino Kulonen

ilmastopäällikkö, Lahden kaupunki

Annukka Heinonen

projektipäällikkö, LAB-ammattikorkeakoulu